

REFERAT |KRS| Kommunalutvalget (2007-2015) d. 16-11-2010

Mødedato Tirsdag d. 16. november 2010 kl. 09:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Rådmandens forslag til handlingsprogram 2011-2014.....	3
--	---

Punkt 55/10: Rådmannens forslag til handlingsprogram 2011-2014

Bilag

Saksprotokoll Kultursektoren

Saksprotokoll Skoleetaten

Saksprotokoll organisasjonsektoren

Saksprotokoll Teknisk

Saksprotokoll Barnehageetaten

Saksprotokoll Kristiansand Eiendom

Saksprotokoll Økonomisektoren

Saksprotokoll Kirkeligfellesråd

Dato: 27.10.10
Saksnr.: 201003315-17
Arkivkode E: 145
Saksbehandler: Terje Fjellvang, Randi Bentsen og Arne Henrik Lukashaugen

Saksgang	Møtedato
Kommunalutvalget	16.11.2010
Formannskapet	01.12.2010
Bystyret	16.12.2010

Rådmannens forslag til handlingsprogram 2011-2014

Sammendrag:

1. Forutsetninger

Rådmannens forslag til handlingsprogram for perioden 2011 - 2014 bygger på de forutsetninger og prioriteringer som fremgår av vedtatt handlingsprogram for perioden 2010 – 2013, samt vedtatt kommuneplan 2005-2016.

Regjeringen legger opp til reell vekst i de frie inntektene i 2011 på 2,75 mrd. kr, tilsvarende 1,4 pst. Veksten er regnet fra anslaget på kommunesektorens inntekter 2010 i revidert nasjonalbudsjett 2010. Det forventes at veksten i frie inntekter dekker økt utgifter til demografi og økte pensjonskostnader.

I tillegg økes overføringene til kommunesektoren for å styrke barnevernet og det gis ekstra midler til å forberede samhandlingsreformen.

Rådmannen foreslår omtaksering av eiendomsskattegrunnlaget med virkning fra 2011.

Finansuroen i 2008/2009 medførte at kommunens økonomiske stilling ble svekket. Kommunefondet hadde negativ avkastning i 2008, og bidro til at fondsreservene ble redusert vesentlig. Situasjonen for kommunesektoren ble i 2009/2010 endret dels ved at verdensøkonomien ble bedret samt ved at staten brukte kommunene som et redskap i finanskrisen (jfr. tiltakspakkene). Kommuneopplegget for 2011 er strammere enn de to foregående årene.

2. Hovedlinjer i handlingsprogrammet

Bystyret har i kommuneplanen vedtatt følgende satsingsområder:

- Landsdelsenter og regional utvikling

- Vekst og verdiskaping
- Levekår og livskvalitet
- Bærekraftig utvikling

Disse bygger opp om visjonen *Vi tror på muligheter!* Forslag til handlingsprogram viser en prioritert oppfølging av satsingsområdene.

Selv med de begrensninger som ligger i de økonomiske rammebetingelsene er det muligheter for å jobbe videre i forhold til de langsiktige målene i kommuneplanen. Dette vil kreve en streng prioritering av ressursene.

Som landsdelsenter har Kristiansand et særlig ansvar for å tilrettelegge for utvikling av de regionale kulturinstitusjonene slik at det etableres viktige arenaer for hele Sørlandet. Åpning av Kilden teater- og konserthus for Sørlandet i januar 2012 blir et tidsskille i byens kulturliv. Kommunens andel av finansieringen av nytt teater- og konserthus er innarbeidet i handlingsprogrammet. Rådmannen har i tillegg foreslått en gradvis økning i driftstilskuddene til brukerinstitusjonene. Fra 2010 til 2011 øker driftstilskuddet til Kilden med 3,9 mill kr. Fra første år med full drift (2012) øker tilskuddet med ytterligere 4,6 mill kr.

Ishall, curlinghall og flerbrukshall på Idda ferdigstilles i 2011 og er et viktig bidrag til å styrke Grimområdet (årlig netto utgift på 1,9 mill kr fom 2012). Det arbeides med å få realisert et aktivitetssenter ved Bystranda og det legges til grunn at dette prosjektet står ferdig i 2013. I rådmannens forslag til handlingsprogram legges til grunn at idrettshallen og svømmeanlegget blir en kommunal investering og ikke et tjenestekjøp som forutsatt i vedtatt handlingsprogram.

Det pågår arbeid med kommunedelplan for Kvadraturen. Det blir viktig å tilrettelegge for at Kvadraturen fortsetter å utvikle seg som attraktivt og pulserende bysenter for hele landsdelen samtidig som egenarten beholdes.

Regionplanen for Agder som ble vedtatt i 2010 kan være med å tydeliggjøre Kristiansands rolle og bidra til utvikling av landsdelen.

ATP-prosjektet som ble gjennomført som et forsøksprosjekt i perioden 2004-2009 ble fra 2010 videreført på permanent basis. Det er inngått en permanent samarbeidsavtale mellom kommunene i Kristiansandsregionen samt Vest-Agder og Aust-Agder fylkeskommuner. Belønningsavtalen med Samferdselsdepartementet på 285 mill kr i perioden 2009-2012 er et viktig resultat av ATP-samarbeidet

Sørlandet er i en suveren posisjon når det gjelder å utvikle virksomheter som skaper verdier innenfor fornybar energi og miljøteknologi. Regionen har både selskaper og kompetansemiljøer som skaper arbeidsplasser og bidrar til verdiskaping innenfor naturgitte energikilder som vann, vind, sol og biomasse. Å ta en ledende rolle som Norges energi- og miljøby forutsetter en tydelig strategi og en samhandling mellom lokale og regionale myndigheter, virkemiddelapparatet, næringsliv/industri og FoU-miljøer. Utfordringen er å tydeliggjøre kommunens rolle i det videre arbeid.

Energiprogrammet har vært vellykket i Kristiansand. Rådmannen foreslår derfor en styrking av dette programmet.

Internasjonal skole er i full drift. Tilbakemeldingene fra næringslivet bekrefter at den internasjonale skolen i Kristiansand er viktig for rekruttering av utenlandsk arbeidskraft. Framtidig finansiering er en utfordring og kommunen jobber med å skaffe delfinansiering fra næringslivet. Elevtallet er økende og rådmannen anbefaler utbygging på Kongsgård skolesenter (økte driftsutgifter på 3,4 mill kr fom 2013).

I 2010 er det full barnehagedekning i Kristiansand ved etablering av midlertidige plasser. Det legges opp til at midlertidige plasser erstattes i løpet av perioden. Det bygges totalt 1256 permanente barnehageplasser i perioden som bidrar til økt kapasitet, men også økt kvalitet - og mer rasjonell drift. Samlet sett investeres det for 244 mill kr i perioden.

Totalt så styrkes driftsrammen til omsorg fra 2010 til 2011 med om lag 8,2 mill kr (hjemmetjenesten). Den budsjettmessige satsingen innen omsorg er fulgt opp, og det er tilført ytterligere 15 mill kr fom 2013. Da legges det opp til en økning på 18 sykehjemsplasser. Hovedutfordringene innen omsorg er at aktivitetsnivået i 2010 ikke er tilpasset vedtatt budsjett (prognostisert underskudd på om lag 20 mill kr). I tillegg vil presset på tjenestene øke betydelig i årene fremover.

Det er de siste ti årene brukt 1,65 milliarder kr på nye skoler og oppgradering av skoler i Kristiansand. Denne satsingen fortsetter og er de neste fire årene beregnet å koste 176 mill kr. Oppgraderingen av bygningsmassen vil også gi et betydelig bedre tilbud til elevene, og et bedre arbeidsmiljø for de ansatte som jobber der. Det foreslås å legge ned to skoler (Voie og Erkleiv).

Høyt investeringsnivå og dermed økende rente- og avdragsutgifter bidrar til at det er nødvendig å foreta omprioriteringer innen driften. Netto renter, utbytte og avdragsutgifter stiger med 170 mill fra 2010 til 2014. Økt pensjonsutgifter og omlegging av momskompensasjonsordningen (inkludert lavere investeringsnivå) bidrar samlet sett til en innstramning i driften på om lag 175 mill kr fra 2010 til 2014.

Ved rulleringen av handlingsprogrammet har rådmannen i utgangspunktet lagt til grunn innsparingstiltak for de fleste tjenester i 2011. Totale innsparingstiltak i 2011 i forhold til 2010 er på om lag 39 mill kr som stiger til om lag 57 mill kr i 2014 i forhold til 2010. Inkludert i dette ligger tiltak for å dekke inn merforbruk i 2010 (gjelder barnehageetaten og helse- og sosialsektoren). Det er foretatt omprioriteringer i løpet av prosessen og det betyr bl.a. at omsorgstjenesten styrkes.

Innsparinger pr. sektor (inkludert tiltak som ble vedtatt i HP 2010-2013):

Sektor	2011	2012	2013	2014
Barnehage	9 700	9 500	9 500	9 500
Skole	4 900	6 700	11 200	12 200
HS	17 600	20 800	21 300	21 300
Kultur	1 200	2 000	2 000	2 000
Teknisk	3 100	4 400	4 700	4 700
KE	800	1 900	1 900	1 900
Organisasjon	2 000	2 900	3 200	3 200
Økonomi	1 300	1 900	2 100	2 100
Totalt	39 300	48 200	53 800	56 900

Det ble i handlingsprogram 2010-2013 vedtatt administrative innsparingstiltak. Rådmannen har i rulleringen av dette handlingsprogrammet foreslått en sektorvis fordeling av disse. I 2010 ble det gjennomført innsparingstiltak på 4 mill kr for administrasjonen. I forslag til handlingsprogram øker det med ytterligere 5 mill kr i 2011. Kravet økes gradvis, og i 2013 er det lagt til grunn et innsparingskrav på om lag 12 mill kr i forhold til 2009.

Rådmannen har gjort en del administrative endringer i forkant av dette handlingsprogrammet, noe som kan gjøre det lettere å hente ut effektiviseringsgevinstene. Rådmannens stab og administrasjonssektoren ble i mai 2010 lagt ned. Samtidig ble det opprettet ny enhet for by- og samfunnsutvikling, ny organisasjonssektor og ny økonomisektor. Det er foretatt en del budsjettmessige rammeendringer på bakgrunn av disse omorganiseringene.

I tillegg har bystyret vedtatt at skoleetaten og barnehageetaten skal slås sammen til ny oppvekstsektor fra 1. januar 2011. Rådmannen vil i rulleringen av neste handlingsprogram slå sammen disse to budsjetttrammene.

Oppsummert er de viktigste sakene i handlingsprogram 2011-2014:

- Sluttføring av 2 store kulturprosjekter (IDDA idrettspark og Kilden Teater og Konserthus). Samlet sett økte driftsutgifter på over 10 mill kr ved full drift i 2012.
- Bygging av nytt administrasjonsbygg (Rådhuskvartalet) og Aktivitetssenteret Aquarama.
- Bygging av nye barnehager og rehabilitering av eksisterende barnehager for 240 mill kr.
- Fortsatt full barnehagedekning og avvikling av midlertidige barnehageplasser fom 2012.
- Innsparingskrav på 57 mill kr i 2014 sammenlignet med 2010.
- Endring i demografi tilsier at presset på tjenestene øker ytterligere. For å opprettholde tjenestene må rammen økes med om lag 40 mill kr årlig. Økningen i budsjettet til omsorg dekker ikke økte demografikostnader.
- Omtaksering av eiendomskatten

3. Hovedgrep for å oppnå balanse i budsjettet

Hovedlinjene i vedtatt handlingsprogram følges i stor grad opp.

Høyt investeringsnivå og satsing innen omsorg og kultur er muligjort ved:

- omtaksering av eiendomsskatten
- omprioritering og effektivisering av driften
- realvekst i frie inntekter på 1%

I forslag til handlingsprogram 2011-2014 er det lagt opp til følgende netto driftsresultat:

i mill kr	2011	2012	2013	2014	Sum
Korrigert netto driftsresultat*	25,5	39,4	5,5	-7,2	63,2
Avsetning til kommunefondet (prisjustering)	-13,4	-13,4	-13,4	-13,4	-53,6
Bruk/avsetning disposisjonsfond	-12,1	-26,0	7,9	20,6	-9,6

*Korrigert for bruk/avsetning bundne fond samt bundet overføring av investeringsmoms fra drift til investering

Netto driftsresultat i perioden er ikke i tråd med strategien i kommuneplanen (minimum netto driftsresultat på 2% av inntektene, som vil si om lag 360 mill kr i perioden).

Hovedutfordringen i årene framover er å oppnå et netto driftsresultat som gjør at kommunens økonomiske handlefrihet økes.

Foreliggende forslag til handlingsprogram imøtekommer fylkesmannens krav om et realistisk driftsresultat (inkludert bruk av driftsfond) som er tilstrekkelig til å finansiere renter, avdrag og nødvendige avsetninger gjennom hele handlingsprogramperioden.

4. Nærmere om omtakseringen av eiendomskatten

Da omtakseringen skal være ferdig innen 1. mars, må det for 2011 vedtas nye terminforfall for eiendomsavgifter og eiendomsskatten. Disse fordeles i 2010 på 4 terminer med følgende forfallstidspunkter: 1. mars, 2. mai, 1. august og 1. november. Fakturaer sendes normalt ut ca en måned før forfall.

For 2011 forutsettes forfall for 2. termin å bli forskjøvet fra 2. mai til 1. juni for å rekke å få med første del av eiendomsskatt for 2011 sammen med øvrige eiendomsavgifter. Eiendomsskatten skrives dermed ut på 3 like terminer i 2011 med forfall 1. juni, 1. august og 1. november. Fra 2012 forutsettes at en går tilbake til forfallstidspunktene som de var i 2010.

Når det gjelder fritak etter eiendomsskattelovens §7 har bystyret tidligere ønsket å behandle disse i egen sak etter søknad. Dette er en praksis som kan endres, men rådmannen legger til grunn at denne praksis videreføres etter omtakseringen, dvs at det kan gis fritak etter søknad. Bystyret inviteres likevel til å gjøre prinsippvedtak om bruk av §7a ved at "Eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten" kan få fritak. "Bygning som har historisk verdi" kan også bystyret gi fritak etter 7b. Dersom bystyret ønsker det, kan en velge å gi fritak til eiendommer som er fredet. Det er imidlertid mange kommuner medregnet Kristiansand som ikke benytter seg av denne paragrafen. Rådmannen forutsetter derfor at det kun gjøres prinsippvedtak om at det etter søknad kan gis fritak i henhold til eiendomsskattelovens § 7a.

I rådmannens forslag til handlingsprogram er det presisert at reduksjonsfaktoren forutsettes tilpasset til et inntektsnivå på samlet 257 mill kr i 2011 inkludert en sikkerhetsmargin på ca 10 mill kr pga klagebehandling. I tillegg til denne sikkerhetsmargin må takstnemnda ta hensyn til forventet volum på fritak ihht eiendomsskattelovens § 7a slik at netto eiendomsskatt etter fritak når inntektsmålet på 257 mill kr før klagebehandlingen.

5. Kritiske forhold

Skatt

Det vil alltid være usikkerhet knyttet til skatteanslaget. Det er for eksempel stor usikkert knyttet til skatteavregningen inneværende år. Staten har lagt til grunnen skattevekst fra 2009 til 2010 på 7% mens Kristiansand kommune ved utgangen av september hadde en vekst på 4,6% sammenlignet med samme periode i fjor. Det legges til grunn statens anslag for skattevekst fra 2010 til 2011. For årene 2011- 2014 forutsetter rådmannen en årlig realvekst i skatt på ca 1 %.

Rentenivå og lånegjeld

Rentenivået har i løpet av dette året økt noe, og det forventes en styringsrente på ca 2,5% ved utgangen av 2010. Gjennomsnittlig rente er i 2011 budsjettert med knapt 4,0 %. Rente på nye lån er budsjettert med forventet 3-års rente de aktuelle år. Dette gir ca 3,4 % i 2011, 3,6 % i 2012, 3,8 % i 2013, og 4,1 % i 2014. For eksisterende lånegjeld er kjente vilkår pr i dag benyttet. Det er ikke lagt inn sikkerhetsmargin for eventuelle renteøkninger utover i perioden. Med en **netto** lånegjeld (brutto lånegjeld ekskl. lån til avgiftsfinansiert virksomhet og formidlingslån) på omlag 4,2 milliarder i 2010 stigende til 5,3 milliarder i 2014, er Kristiansand kommune sårbar for endringer i rentemarkedet.

Avkastning

Det er lagt til grunn årlig realavkastning på 3,5 % fra Energiverksfondet. Selv etter at finansstrategien ble endret ved at aksjeandelen ble justert ned fra 25% til 20, vil selvsagt avkastningen variere en del fra år til år. I 2008 var det en realavkastning på minus 7,8% mens den i 2009 var positiv med 9 %. Siden oppstart har fondet hatt en årlig realavkastning

på 1,7 %. Ideelt sett bør avkastning ut over 3,5% avsettes til et bufferfond for å håndtere år med lavere avkastning enn lagt til grunn i handlingsprogrammet.

Finansiering av nytt teater- og konserthus, Kilden

Kristiansand kommune har sammen med Vest-Agder Fylkeskommune og Cultiva sikret lokal finansiering av nytt teater- og konserthus som planlegges ferdigstilt i 2012. Staten har vedtatt å bidra med 408 mill kr i perioden 2008-2015. Periodiseringen av bidraget er ikke avklart med det er grunn til å tro at det blir på 64 mill kr årlig frem til 2015. Dersom dette skjer, vil eierne (Kristiansand kommune 80% og Vest-Agder 20%) måtte dekke ekstrakostnader i form av midlertidig finansiering. I forslag til statsbudsjett for 2011 er det innarbeidet et tilskudd fra staten på 64 mill kr.

Å holde budsjetttrammene

Presset på mange av tjenestene er stort. Flere av sektorene sliter med å holde virksomheten innenfor budsjetttrammen for 2010. Samlet sett er prognosen på om lag 40 mill kr i underskudd for sektorene. Det er betydelig utfordringer innen spesielt omsorg. Veksten i befolkningen i de aktuelle aldersgruppene medfører fortsatt press på tjenesten.

Vedlikeholdsetterslep

Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep for eiendomsmassen i Kristiansand kommune. I tillegg er det løpende vedlikeholdsbudsjettet for lavt til at bygningsmassens verdi opprettholdes. For å redusere vedlikeholdsetterslepet er det innarbeidet betydelige beløp til rehabilitering av bygninger (hovedsakelig skoler, barnehager og sykehjem). I tillegg er ordinært vedlikeholdsbudsjett økt noe samtidig som det er innarbeidet en ekstra bevilgning på 40 mill kr i perioden.

Veier

Budsjettet for vintervedlikeholdet for 2011 er på om lag 21 mill kr som antas å være tilstrekkelig til å håndtere en normalvinter basert på erfaringen de siste 10 årene. Dersom det ikke blir flere snøfall i 2010 forventes det et forbruk i 2010 på over 30 mill kr. Risikoen for ytterligere overskridelse er fortsatt tilstede. I 2007 var forbruket på hele 29,6 mill kr, i 2008 på 20,1 mill kr og i 2009 på 22,3 mill kr.

Pensjonsutgifter

Det er svært vanskelig å forutsi fremtidige pensjonsutgifter og hva som skal føres som premieavvik (forskjell mellom pensjonsutgifter og netto pensjonskostnad). Dette området er uforutsigbart og skaper ufordringer i økonomistyringen. Det er imidlertid tatt høyde for økt pensjonskostnad i perioden. Det forutsettes at samlede pensjonskostnader (inkl. amortisering av premieavvik) øker med 78 mill kr fra 2010 til 2014.

Små reserver

Det sentrale disposisjonsfondet forventes å være på om lag 15 mill kr ved årets slutt. Det samme fondet var for 3 år siden på 133 mill kr. Med et driftsbudsjett på om lag 4,9 milliarder kroner burde kommunen i tillegg til et netto driftsresultat på 90 mill kr hatt et vesenlig større sentralt disposisjonsfond og minimum på over 100 mill kr.

6. Konklusjon og videre behandling

Rådmannen presenterer et meget stramt opplegg. Omsorgstjenesten og barnehagetjenesten sliter med å holde aktiviteten innenfor budsjetttrammene inneværende år. Økt press på spesielt omsorgstjenesten som følge av endret demografi kompenseres ikke fullt ut i perioden. Presset på tjenesten vil dermed øke. Det er en stor utfordring å få realisert foreslåtte innsparinger.

Det er i hovedsak det høye investeringsnivået over mange år som skaper de store utfordringene for kommunen. Brutto lånegjeld er ved utgangen av 2010 på hele 5,3 milliarder

kr, noe som tilsvarer om lag 65.000 kr pr. innbygger. Dette er en belastning for driftsnivået og vil utvilsomt gå ut over tjenestenivået.

Utfordringen vil øke fordi vi også i dette forslaget har et høyt nivå de 3 første årene. Forventet vekst i frie inntekter er ikke tilstrekkelig til å dekke inn økte rente og avdragsutgifter. Kommunens sentrale disposisjonsfond er redusert fra 133 mill kr ved i 2007 til .15 mill kr. ved utgangen av 2010.

Rådmannen anbefaler at det i sammen med kommunalutvalget arbeides med å utarbeide konkrete handlingsregler for å sikre økonomisk handlefrihet over tid. Slike handlingsregler kan gjelde gjeldsnivå, størrelse på netto driftsresultat, opparbeidelse av buffer knyttet til avkastning for energiverksfondet og at en større andel av utbytte fra eierskap anvendes til engangsutgifter.

Rådmannen vil fremme en tilleggsinnstilling før formannskapet behandler handlingsprogrammet.

I tilleggsinnstillingen vil det tatt opp saker som ikke er endelig avklart og gitt oppdatert informasjon vedr. årets resultat:

1. Oppdaterte prognoser for årets resultat
Oppdatert prognose for skatteinntekten (oktoberinntekten og skatteavregningen vil da være kjent), oppdaterte anslag for finansavkastningen og årsprognoser for sektorene.
2. Eventuelle nye vurderinger vedr. pensjonsutgiftene.
3. Eventuelle nye vurderinger vedr. barnehagetjenesten
Finansieringsordningen for barnehage er lagt om fra 2011 og det gjenstår en del avklaringer i forhold til justeringer av regelverk for tilskudd til private barnehager og det vil alltid være noe usikkerhet knyttet til etterspørselen og i forhold til utbyggingstakten i både kommunale og private barnhager. Om nødvendig vil rådmannen i tilleggsinnstillingen fremme forslag til justeringer vedr. barnehage.
4. Eventuelt kjøp av sykehjemsplasser og omsorgsboliger i Kvartal 42.
Det er startet forhandlinger med utbygger, men til tross for økt ramme til omsorg i 2013 er det ikke innarbeidet tilstrekkelig finansiering til investeringen. Netto økning for kommunen vil bl.a. være avhengig av verdien på bygningsmassen som frigjøres (St. Joseph) og boligselskapets økonomiske bæreevne til å kjøpe omsorgsboligene
5. Plan og bygg
Det er store budsjettutfordringer for denne tjenesten som dels skyldes endringer i lovverket som medfører lavere inntekter, men også endring i type saker som kommer inn til behandling. Budsjettutfordringen er på 3,7 mill kr og er ennå ikke løst. Sektoren jobber for å finne en løsning innenfor egne rammer. Enhetene i sektoren og da plan- og bygningsetaten spesielt, er utfordret på å komme opp med forslag til å redusere kostnadene/øke inntektene innen egne tjenester. Sektoren vil fremme en egen sak tidlig i 2011 med forslag til hvordan sektoren kan komme i balanse. Det vil bli aktuelt å foreslå reduksjon i tjenestenivået. Status for arbeidet vil eventuelt bli gitt i tilleggsinnstillingen.
6. Tilskudd til Kristiansandsregionen Brann og redning IKS.
Styret har ennå ikke fremmet forslag til budsjett for 2011. Det skal vedtas av representantskapet 02.12.10. Rådmannen vil i tilleggsinnstillingen redegjøre for styrets innstilling.
7. Rådhuskvartalet
Planleggingen av flytteprosessen i forbindelse med utbyggingen av Rådhuskvartalet er i

sluttfasen. Det gjenstår enkelte uavklarte forhold som eventuelt vil bli tatt opp i tillegginnstillingen.

8. Aquarama
Det gjenstår fortsatt forhandlinger vedr. denne utbyggingen. Det fremmes en egen sak for kommunalutvalget (09.11.10). Konsekvensen av vedtaket i kommunalutvalget vil bli innarbeidet i tillegginnstillingen.
9. Stortingets behandling av statsbudsjettet
Behandlingen i stortinget vil ventelig ikke medføre vesentlige endringer i kommuneoppbygget. Dersom det likevel blir vedtatt endringer i forhold til regjeringens forslag, vil rådmannen innarbeide dette i en tillegginnstilling.

Forslag til vedtak - Årsbudsjett 2011

1. Budsjett for Kristiansand bykasse 2011 vedtas overensstemmende med rådmannens innstilling, med endringer vedtatt av bystyret i møte 16. desember 2010.
2. Skatt til kommunen for inntektsåret 2011 utskrives med de til enhver tid gjeldende maksimalsatser vedtatt av Stortinget.
3. Eiendomsskatten fastsettes til 5 promille av justert takstverdi. Eiendomsskatten skrives ut på 3 like terminer i 2011 med forfall 1. juni, 1. august og 1. november. Øvrige eiendomsavgifter skrives ut på 4 terminer med forfall 1. mars, 1. juni, 1. august og 1. november. Etter søknad kan gis fritak i henhold til eiendomsskattelovens § 7a. Bystyret ønsker egen sak om behandling av fritak i 2011 etter at omtakseringen er foretatt.
4. Kommunale eiendomsavgifter og salgs- og leieinntekter fastsettes i henhold til rådmannens innstilling.
5. Hovedutvalgene gis fullmakt å til vedta økninger i andre gebyrer og priser på varer og tjenester med inntil 2,8 prosent samlet sett.
6. Bystyret samtykker i at det opptas de lån som er ført opp i investeringsbudsjettet. Rådmannen delegeres fullmakt til å godta rentebetingelsene og øvrige betingelser for nye lån, samt undertegne lånedokumentene. Avdragstiden tilpasses bestemmelsene i kommuneloven §50. Rådmannen gis fullmakt til å pantsette bygg og anlegg som sikkerhet for de respektive lån. Øvre grense for kassekredittlån settes til 100 mill kr. Rådmannen delegeres fullmakt til å godkjenne rentevilkårene.
7. Rådmannen får fullmakt til å foreta sektorvis fordeling av avsetning til lønns- og prisjusteringer og eventuelt andre samleposter av mer teknisk karakter til fordeling.

Forslag til vedtak - Handlingsprogram 2011-2014

1. Handlingsprogram for perioden 2011-2014 vedtas overensstemmende med rådmannens forslag, med endringer vedtatt av bystyret i møte 16. desember 2010.
2. Enkelt saker med økonomiske konsekvenser som tas opp i løpet av året, skal som hovedregel henvises til behandling i handlingsprogrammet.

3. Ved rulleringen av handlingsprogrammet for 2012-2015 skal det innarbeides målsettinger knyttet til den overordnede økonomiske politikken som kan bidra til å sikre kommunen handlefrihet over tid.
4. Kommunedelplan for idrett og friluftsliv 2007-2010, godkjennes med foreliggende rullering og med de eventuelle justeringer som følger av bystyrets vedtak. De prioriterte listene for ordinære anlegg, nærmiljøanlegg og lokale kulturbygg, legges som grunnlag for årets søknader om spillemidler.

Tor Sommerseth
Rådmann

Terje Fjellvang
Økonomidirektør

Trykt vedlegg:

- Rådmannens forslag til handlingsprogram 2011-2014
- Kommunedelsplan for idrett og friluftsliv

Elektroniske vedlegg:

- Forslag til betalingssatser
- Oversikt over tilskuddsposter
- Forslag til plan- og utredningsprogram
- Forslag til drifts- og investeringstiltak utenfor rammen
- Fakta og analyser